Universitat de Lleida

GUIA DOCENT

ART, URBANISME I PODER

Coordinació: OLAÑETA MOLINA, JUAN ANTONIO

Any acadèmic 2023-24

ART, URBANISME I PODER 2023-24

Informació general de l'assignatura

<table>
<tr><td>Denominació</td><td>ART, URBANISME I PODER</td></tr>
<tr><td>Codi</td><td>100044</td></tr>
<tr><td>Semestre d'impartició</td><td>2N Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA</td></tr>
<tr><td>Caràcter</td><td>
<table>
<tr><th>Grau/Màster</th><th>Curs</th><th>Caràcter</th><th>Modalitat</th></tr>
<tr><td>Grau en Història de l'Art i Gestió del Patrimoni Artístic</td><td>3</td><td>OPTATIVA</td><td>Presencial</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Nombre de crèdits assignatura (ECTS)</td><td>6</td></tr>
<tr><td>Tipus d'activitat, crèdits i grups</td><td>
<table>
<tr><th>Tipus d'activitat</th><th>PRAULA</th><th>TEORIA</th></tr>
<tr><td>Nombre de crèdits</td><td>2</td><td>4</td></tr>
<tr><td>Nombre de grups</td><td>1</td><td>1</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Coordinació</td><td>OLAÑETA MOLINA, JUAN ANTONIO</td></tr>
<tr><td>Departament/s</td><td>GEOGRAFIA, HISTÒRIA I HISTÒRIA DE L'ART</td></tr>
<tr><td>Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant</td><td>Hores presencials: 60 hores
Hores no presencials: 90 hores</td></tr>
<tr><td>Informació important sobre tractament de dades</td><td>Consulteu aquest enllaç per a més informació.</td></tr>
<tr><td>Idioma/es d'impartició</td><td>Explicacions classes magistrals: Castellà
Material docent (presentacions classes): Català
Lectures: Català, castellà, francès, anglès o italià</td></tr>
</table>

ART, URBANISME I PODER 2023-24

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
OLAÑETA MOLINA, JUAN ANTONIO	juanantonio.olaneta@udl.cat	6	

Informació complementària de l'assignatura

L'estudi de la ciutat com a element clau de la cultura i societat occidental antiga i medieval, i dels aspectes polítics, econòmics, socials i culturals que han determinat l'entramat urbà a Occident. Mitjançant l'anàlisi de casos d'estudi, es realitzarà un recorregut per diferents cultures i entorns geogràfics. Així, s'estudiarà la polis grega, especialment Atenes, com a marc de reflexió d'una nova organització de l'ordenació urbana i del desenvolupament i expansió de la cultura hel·lènica. S'analitzarà la ciutat romana com a espai del poder civil i fonament del concepte urbà, hereu de l'urbanisme grec. Durant l'antiguitat tardana es prestarà atenció a la transformació de Roma resultant de l'oficialització del cristianisme i al sorgiment de noves capitals. Finalment, s'aprofundirà en la convivència dels centres de poder religiós i civil en la ciutat medieval, i en l'adaptació dels nous espais urbans a les ciutats tardorromanes preexistents.

Objectius acadèmics de l'assignatura

A través de l'estudi de casos, d'època antiga i medieval, l'estudiant coneixerà la interrelació entre l'organització de la ciutat, la implantació i desenvolupament dels centres del poder i la seva evolució en aquests períodes, i algunes de les empreses d'art i arquitectura més importants. Els objectius específics són:

- Conscienciar a l'alumne que la Història de l'Art, com a disciplina científica, té entre els seus principals camps d'acció l'estudi històric de la ciutat i la seva forma urbana
- Relacionar l'evolució de la ciutat amb els aspectes polítics, econòmics, socials i culturals de la civilització en la qual es desenvolupa
- Valorar la ciutat com la major i més complexa manifestació cultural i artística de la civilització
- Conèixer l'estreta relació existent entre els grans projectes artístics imperials o principescos, episcopals o papals i la seva ubicació a la ciutat i el seu entorn urbanístic
- Assimilar com l'Art ha estat utilitzat per establir, desenvolupar i mantenir les estructures de poder a les ciutats
- Familiaritzar-se amb la bibliografia sobre tema

Competències

- CB2 - Aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseeixin les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi
- CB3 - Capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per a emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica
- CG6 - Planificar i gestionar el temps per a la presa de decisions i desenvolupament de tasques individuals i en entorns de treball en equip
- CE2 - Desenvolupar destreses instrumentals aplicades a la Història de l'Art
- CE4 - Reconèixer de forma crítica les coordenades espai-temporals (diacronia i sincronia) i dels límits i interrelacions geogràfiques i culturals de la Història de l'Art
- CE5 - Identificar i reconèixer les diferents visions diacrònica regional i global dels fenòmens artístics territorials, així com les relacions entre centre i perifèria
- CE10 - Identificar i reconèixer la consciència crítica del patrimoni i la seva valoració en la societat actual

ART, URBANISME I PODER 2023-24

Continguts fonamentals de l'assignatura

- Introducció a l'assignatura: El poder i el seu lligam amb l'urbanisme i l'art
- 1. Les polis gregues: Atenes
- 2. La ciutat romana: la ciutat com a espai del poder
    - a. Introducció: model de ciutat, edificis, infrastructures
    - b. La Roma de la Monarquia i la República
    - c. La Roma imperial
    - d. Barcino i Tarraco
    - e. Gerunda, Ilerda i Baetulo - Sessió pràctica
- 3. Ciutats de l'antiguitat tardana: Roma i les noves capitals imperial
    - a. Introducció
    - b. Roma a l'Antiguitat tardana
    - c. Ravenna
    - d. Constantinoble
- 4. La ciutat medieval: l'espai del bisbe, l'espai del príncep
    - a. Introducció
    - b. Constantinoble
    - c. Les ciutats catalanes: Barcelona, Girona i Lleida - Sessió pràctica

Eixos metodològics de l'assignatura

L'assignatura consistirà en:

- **Lliçons magistrals teòriques** en les quals se seguirà el programa de continguts. Seguint el fil conductor del programa, s'anirà analitzant de forma detallada, i a manera de casos d'estudi, l'evolució urbanística d'Atenes, Roma, Constantinoble i altres ciutats rellevants, durant el període objecte de l'assignatura, prestant especial interès en l'impacte que en la mateixa van tenir les dinàmiques de poder.
- **Classes pràctiques de repàs i revisió de continguts**, en les quals s'utilitzaran aplicacions de mòbil específiques per a aquest tipus d'activitats, així com exercicis pràctics, individuals i en grup.
- **Classes pràctiques** que consistiran en l'anàlisi, en classe i per grups, de certs casos d'estudi. Després del treball inicial, es posaran en comú les conclusions.
- **Treball individualitzat tutoritza**t avaluable sobre un cas d'estudi. Es lliurarà el text i es realitzarà una presentació en classe.
- **Participació activa a classe i al fòrum** del campus virtual, en el qual els estudiants podran comentar temes relacionats amb els continguts de l'assignatura, iniciar debats sobre algun aspecte concret, o informar d'assumptes que considerin d'interès per a la resta de la classe.
- **Seminaris**: Dos seminaris enregistrats
    - Un seminari enregistrat. S'informarà del tema i el ponent el primer dia de classe.
    - Seminari "Taller de metodologia" sobre els fonaments bàsics de la planificació.
- **Visita de camp:** Es visitarà la ciutat de Tarragona. La data i detalls de la jornada s'explicaran en classe. És una activitat d'assistència obligatòria
- **Tutories**, tan vinculades amb el treball individual com a qualsevol aspecte de l'assignatura. Les tutories es podran dur a terme de manera presencial o per videoconferència.
- **Avaluació:** hi haurà dos exàmens presencials a l'aula.

Les classes s'impartiran de forma presencial (encara que puntualment algunes sessions seran virtuals i asíncrones). La situació de la pandèmia podria, eventualment, obligar a realitzar les classes de manera virtual i síncrona.

Activitat	Hores presencials	Hores no presencials
Lliçons magistrals teòriques	34	3
Classes pràctiques	4	-
Classes pràctiques de repàs	4	-

Seminaris	-	8
Treball individualitzat avaluable i tutoritzat	4	25
Visita de camp	8	2
Tutories	2	2
Treball autònom de l'estudiant	-	50
Avaluació	4	-
TOTAL	**60**	**90**

Pla de desenvolupament de l'assignatura

Encara que es publicarà al campus virtual un cronograma detallat amb la planificació de les classes i els continguts a desenvolupar, les dates més significatives són:

- Classes teòriques i pràctiques d'aula: els dimecres de 11:00 a 15:00.
- Les dates de realització d'exàmens i de la presentació i lliurament dels treballs seran comunicades a l'inici de l'assignatura.

Sistema d'avaluació

Els blocs avaluables a la modalitat d'Avaluació continuada són:

1. **Bloc teòric sobre l'Antiguitat clàssica (28%): Examen parcial** sobre els continguts impartits a les classes teòriques i pràctiques de la primera part de l'assignatura. S'informarà de la data d'aquest examen el primer dia de classe.
2. **Bloc teòric sobre l'Antiguitat tardana i l'Edat mitjana (22%): Examen parcial** sobre els continguts impartits a les classes teòriques i pràctiques de la segona part de l'assignatura. La data d'aquest examen és l'establerta oficialment al calendari d'exàmens.
3. **Bloc treball individual (25%):** Es valoraran, per separat, tres activitats: **tutories** (**5%**) + **treball escrit** (**12%**) + **presentació oral** (**8%**).

   a. El tema del treball serà triat i decidit conjuntament entre l'estudiant i el professor en les tutories.

   b. El treball consistirà un estudi sobre l'evolució urbanística d'una ciutat, fent referència, de forma especial, als espais i monuments vinculats al poder. En el treball s'han de treballar, almenys, dos períodes diferenciats.

   c. El treball s'avaluarà tant pels continguts com per la metodologia i estructura.

   d. L'objectiu del treball és adquirir el màxim d'informació rellevant relacionada amb els continguts de l'assignatura, que cal reflectir en una presentació oral i en un text escrit.

   e. El treball escrit tindrà 21.000 caràcters (espais inclosos) com a màxim. Això equival a unes 10 pàgines escrites, de 2.100 caràcters (incloent-hi els espais) aproximadament (interlineat d'1,5 i cos de lletra 12, per exemple). L'aparell gràfic i la bibliografia es consideraran a part. El termini de lliurament s'establirà a l'inici de l'assignatura.

   f. S'avaluaran les sessions de tutoria que l'estudiant haurà de fer (un mínim de 2): la preparació dels materials, l'avenç respecte de la tutoria anterior, la presa de notes, etc. A la primera tutoria s'haurà de mostrar el cronograma i una bibliografia inicial bàsica. L'alumnat pot triar realitzar les tutories presencial o virtualment, en les dates que concerti amb el professor.

   g. La presentació oral es portarà a terme al final de l'assignatura de manera presencial, en la data que s'estableixi al començament de l'assignatura. Durarà entre 15 i 20 minuts, i haurà de realitzar-se utilitzant la corresponent presentació d'imatges, el pdf de la qual haurà de ser lliurat perquè la presentació pugui ser

avaluada. Es tindran en compte la capacitat de síntesi, d'expressió oral i de presentació estructurada dels continguts.

4. **Bloc de participació activa a l'assignatura (15%):**
    a. Es valorarà la participació activa en el fòrum del campus virtual. Es tindran en compte tant les respostes a les activitats que es proposin en classe (comentaris sobre els seminaris i lectures), com sobre qualsevol altre tema relacionat amb el contingut de l'assignatura. També es valoraran les discussions obertes al fòrum per iniciativa de l'alumnat (**5%**).
    b. Es realitzarà una memòria d'uns 4.000 caràcters que resumeixi el més destacat de la visita de camp (**10%**). La memòria serà avaluada solament si s'ha assistit a la visita.
5. **Bloc de metodologia (10%):** Seminari "Fonaments bàsics de planificació". L'avaluació consistirà en la planificació del treball individual mitjançant una de les eines de planificació que s'expliquin al seminari (**5%**).

En la correcció dels exàmens i del treball es tindrà en compte no només els continguts, sinó també la presentació formal, la redacció i les faltes d'ortografia.

Avaluació alternativa

Per raons de conciliació laboral o familiar, l'alumnat té dret a demanar l'**avaluació alternativa.** L'estudiant o l'estudianta que es vulgui acollir a l'avaluació alternativa haurà de presentar un contracte de treball o justificar, mitjançant un escrit dirigit a la degana, les raons que li impossibiliten fer l'avaluació continua en un termini de cinc (5) dies des del començament del quadrimestre. Per més informació, envieu un correu electrònic a lletres.secretariacentre@udl.cat o adreceu-vos a la Secretaria Acadèmica de la Facultat de Lletres.

L'adaptació de les activitats avaluables a aquesta modalitat consistirà en el següent:

- Hi haurà un únic examen, en el qual s'avaluarà la totalitat dels continguts de l'assignatura. La data de realització d'aquesta prova coincidirà amb la del segon examen de l'avaluació contínua. Aquesta prova pondera un **65%** de la nota final.
- Les característiques, ponderació, forma de lliurament del treball i data de presentació seran les mateixes que a l'avaluació contínua. Com en el cas de l'avaluació contínua, l'alumnat pot triar realitzar les tutories presencial o virtualment, en les dates que concerti amb el professor.
- El bloc de metodologia s'avaluarà de la mateixa forma i ponderació que en l'avaluació contínua.

Informació important

Recuperació: D'acord amb la normativa d'avaluació vigent, els blocs que ponderin un 30% o més de la qualificació final són recuperables

Frau acadèmic (còpia, plagi, etc.): En cas de frau acadèmic o còpia espontània, s'aplicarà el que estableix la Normativa de l'avaluació i la Qualificació de la Docència en els Graus i Màsters a la UdL. La Llei 2/2022 de convivència universitària regula el que es considera frau acadèmic: qualsevol comportament premeditat tendent a falsejar els resultats d'un examen, propi o aliè, realitzat com a requisit per superar una assignatura o acreditar el rendiment acadèmic.

Bibliografia i recursos d'informació

Bibliografia bàsica

- BENEVOLO, Leonardo, *La ciudad europea*. Barcelona: Crítica, 1993.
- ZANKER, Paul. *La città romana*. Roma-Bari: Laterza. 2013
- CONCINA, Ennio. *La città bizantina*. Roma-Bari: Laterza, 2003.
- GROHMANN, Alberto. *La città medievale*. Roma: Laterza, 2003.
- ZANKER, Paul. *Augusto y el poder de las imágenes*. Madrid: Alianza Editorial, 1987.

Bibliografia complementària

- MORACHIELLO, Paolo. *La città greca*. Roma-Bari: Laterza. 2008
- KRAUTHEIMER, Richard. *Tre capitali cristiane: topografia e política*. Torino: Einaudi, 1987.
- Eco, Umberto (coord.). *La Edad Media. I. Bárbaros, cristianos y musulmanes*. Mèxic: Fondo de Cultura Económica, 2015,
    - SCHIAVI, Luigi Carlo. “Los espacios arquitectónicos”, pp. 653-672
    - POLLIO, Giorgia et alii. “Monumentos y ciudades”, pp. 673-700
- MUMFORD, Lewis. *La ciudad en la historia. Sus orígenes, transformaciones y perspectivas*. Logroño: Pepitas de calabaza, 2012 (1966).
- GROS, Pierre i TORELLI, Mario, *Storia dell'urbanistica. Il mondo romano*. Bari: Editori Laterza, 1988.
- CONNOLLY, Peter i DODGE, Hazel. *La ciudad antigua. La vida en la Atenas y Roma clásicas*. Madrid: Acento Editorial 1998.
- Ancient Athens 3D.
- Digitales-forum-romanum.
- Byzantium 1200.